

tárása után ápolják a szépirodalomban is a debreceniséget.²⁵ Gáspár Imre a fiatalokat sajátos helyi színre, magyaros kifejezőmódra, világirodalmi látókörre tanította. S milyen éles szeme volt! Megbírálja a 15—16 éves Farkas Imrét. Tehetséges, mondja róla, de csak akkor lehet belőle valaki, ha nem versel nyakra-főre, ha elmélyül.²⁶ Farkas Imre, tudjuk, nem tartotta meg a jó tanácsot.

S ugyanilyen szeretettel, ugyanilyen gonddal neveli a hozzá beosztott fiatalokat is. Nem az a kiuzsorázó „szerkesztő úr”, mint a régi princípálisai! „A redactor úr már nem haragszik. Kissé hízeleg is neki, ha ifjú poéták őt keresik föl az első zsenyéikkel és aztán valamikor, úgy negyven esztendő előtt ő is volt 18—19 éves, ábrándos fiú, akinek szívét és zsebét még több vers duzzasztotta . . .”²⁷

Ki mindenki köszönheti neki, hogy át tudott jutni az első nehézségeken az írói, újságírói pályán: ma már nehéz lenne elmondani. Hadd említsük most tanítványai közül a legnevezetesebbet: Krúdy Gyulát. Mikor a még fiatal, kezdő nyíregyházi gimnazista egy hipnotizált lány történetét küldte be Gáspár lapjának, a sasszemű szerkesztő örömmel mondotta munkatársainak: „Gyerekek, azt hiszem, felfedeztem a magyar irodalomnak egy kiváló novellistát.” Lelkes hangú levélben kereste fel Krúdyt. Havi 40 forint fizetést, az érettségi letételének megkönnyítését ígerte neki. Még később, 1895-ben is csalogatta — Krúdy aztán csak 1895 szeptemberében lépett be a *Debreceni Ellenör*höz. Ennek a nyoma látszik meg a már idézett regényekben.²⁸

Kétségtelen, hogy Krúdy a legjelentősebb azok közül, akiket élete második korszakában fölfedezett és istápol: Krúdy tőle is tanulhatta a kapitalizmus-ellenességet, de ezt a „hanyatló polgári világ” íróinak dekadens fásultsága jellemezte. S ha Király István használja is ezt a szót Krúdyval kapcsolatban, hogy „száskutca”,²⁹ akkor Gáspár sorsa is világosabban áll előttünk. Az új jövőbe tartó diadalmas forradalmi fiatalok, Adyék nemzedéke, már nem hall-

²⁵ (g. i.): *Csokonai kör*. Uo. 1894. X. 2.

²⁶ (g. i.): *Virágszálak*. Uo. 1894. VIII. 9.

²⁷ Gasparone: *A reporter*, i. m.

²⁸ Névtelen: *Gáspár Imréről*. Debreceni Független Újság, 1910. VIII. 28. — A Krúdyhoz írt levél a Széchényi Könyvtár kéziratárában 1934/103. jelzéssel. Keltezés: „Debrecen, 1894. október 10.” — Debreceni Reggeli Újság, 1895. III. 14. Szerkesztői telefon. — Debreceni Ellenör, 1895. IX. 9. „Krúdy Gyula a Debreceni Ellenör szerkesztőségébe lépett.” De már 94-ben is sokat írt a lapba.

²⁹ Király István, i. m. 257—258.